

Danmarks frihedskamp under besættelsen», udsendte i foråret 1973 sit første årsskrift.

Ud over årsberetninger for museum og forening indeholder skriftet under den overskrift, der har givet det navn, en række dokumenter omhandlende situationen for de oplagte danske skibe i New York i maj 1940. De er samlet og kommenteret af Finn Løkkegaard. Disse skibes kaptajner og A. P. Møllers og J. Lauritzens befuldmægtigede repræsentanter i New York stod over for valget mellem at forblive i den neutrale havn eller at gå i engelsk tjeneste og sejle under engelsk flag. De to store rederiers folk gik ind for det første i modsætning til gesandten i Washington, Henrik Kauffmann, og det blev dem, der sejrede. De menige skibsbesætninger var der ingen, der spurgte, og de fik ingen reel mulighed for at vælge, hvad de ville, før sommeren 1941, da amerikanerne rekvirerede de oplagte skibe. Emnet, som Løkkegaard allerede har gjort til genstand for en grundig behandling i sin disputats »Det danske gesandtskab i Washington 1940-1942«, er en episode i den danske handelsflådes historie under den anden verdenskrig – den historie, der fortsat venter på sin videnskabelige behandling.

Årsskriftet rummer endelig et udvalg af overlæge, dr. med. Gustav Østerbergs illegale tegninger fra besættelsestiden.

*Aage Trommer*

*J. O. Krag og K. B. Andersen: Kamp og fornyelse. Socialdemokratiets indsats i dansk politik 1955-71. København, Fremad 1971. 403 s.*

I 1954-55 udsendtes trebindsværket om den socialdemokratiske arbejderbevægelses historie »En bygning vi rejser«. I hundredeåret for socialdemokratiets grundlæggelse er dette værk fulgt op af et bind forfattet af to af periodens mest fremtrædende partiledere og aktive politikere. Hvor »En bygning vi rejser« trods det idealistiske grundsyn og den partiidealiserende fremstilling i kraft af sit brede anlæg indeholder en omfattende stofmængde, så bevares i dette bind kun de værste sider af den socialdemokratiske historieopfattelse.

Politik opfattes snævert som værende identisk med begivenhederne på Christiansborg. Kildematerialet synes indskrænket til folketingstidende, avisudklip og personlige notater. Bogen indeholder så godt som intet om den økonomisk-sociale baggrund for den politiske udvikling eller om de skærpede sociale modsætninger og senkapitalismens næsten permanente krisetilstand. Magten i og over Danmark synes at ligge i hænderne på en halv snes toppolitikere, hvis indbyrdes taktiske manøvrer tilsyneladende opfattes som afgørende for hele samfundets udvikling. Fremstillingen er nærmest annalistisk og ekstremt personcentreret. End ikke undertitlen er fulgt med mindre det accepteres, at socialdemokratiet er identisk med dets parlamentariske ledelse. Det er ikke en partihistorie, men partiledelsens historie, og end ikke de nødtørftigste organisatoriske oplysninger kan hentes i værket. Omverdenen eksisterer kun i billeder og billedtekster og intetsteds forsøges egentlige analyser af det politiske liv. Der argumenteres overfladisk for de mange domme, der fældes, åbenbart ud fra axiomet, at socialdemokratiet altid har ret. Læserne delagtiggøres ikke i eventuelle

refleksioner over socialdemokratiets nuværende funktion i samfundet, endsige over dets målsætning, hvis partiet overhovedet kan siges at have en sådan, der måtte række udover justeringer af de løbende afvigelser fra den »sociale balance«, d.v.s. status quo i forholdet mellem klasserne og de enkelte lag inden for disse.

Som kilde til socialdemokratiets (ledelses) selvforståelse som et socialliberalt reformparti er bindet velegnet. Som analyse af socialdemokratiets indsats i dansk politik på det nærmeste værdiløs.

*Niels Finn Christiansen*

*Richard Hofstadter: The Progressive Historians. Turner, Beard, Parrington. London, Jonathan Cape, 1969. xviii + 498 s. £ 4.20.*

Richard Hofstadter døde i 1970, men forinden nåede han at skrive denne bog, der kan læses som en slags testamente. Hofstadter har så åbenbart følt et behov for at tage et motiveret standpunkt til en række af de historikere, der i hans ungdom betød mest for ham. Og det er blevet et nok så heftigt opgør, præget af stor lidenskabelighed og ofte unødigt hårde og unuancerede domme. Hårdest går det ud over Beard og tildels Parrington, de to der har betydet mest for Hofstadters personlige udvikling, medens Turner behandles mere uinteressert, ja egentlig nærmest synes medtaget for helhedens skyld.

Fælles for de progressive historikere var, at de så USA's historie som een lang økonomisk og politisk konflikt mellem de besiddende og de ubesiddende klasser, sådan som de også anskuede deres samtid. Det de søgte var desuden »a usable past«, en fortid, en historie, der kunne bruges her og nu. Efter Hofstadters mening er denne konflikt-opfattelse en altfor forenklet måde at anskue fortiden på, og han er da også selv traditionelt blevet associeret med den såkaldte »consensus«-retning i amerikansk historieskrivning, selv om han i denne bog i nogen grad også distancerer sig fra denne anden form for forenkling. Amerikas historie er efter hans mening altfor kompleks til eensidigt at kunne anskues under enten den ene eller den anden synsvinkel.

Hofstadter kan heller ikke akceptere »too simple an identification between past and present problems«. Den aktivistiske historiker (Beard var det klassiske eksempel) »who thinks he is deriving his policy from his history may in fact be deriving his history from his policy, and may be driven to commit the cardinal sin of the historical writer: he may lose his respect for the integrity, the independence, the pastness, of the past«. Hofstadter søger her selv en acceptabel og frugtbar middelvej i det han kalder »present-mindedness«.

På denne baggrund kan det ikke undre, at Hofstadter i sin bog tegner tre levende portrætter ikke alene af de tre historikere, men nok så meget af deres produktion: Frederick Jackson Turner, der i sin pure ungdom med sin fremlæggelse af »frontier«-thesen satte skel i amerikansk historieskrivning – og egentlig aldrig skrev noget siden. Charles A. Beard, denne mærkelige mand, der skrev et utal af bøger og med sin »An Economic Interpretation of the Constitution« og sin »Rise of American Civilisation« prægede flere generationer af unge historikere, for derefter siden totalt at forlade sin tidligere historieopfat-